

УДК 343.977

DOI <https://doi.org/10.32840/1813-338X-2023.1.31>**Р. С. Довбаш**кандидат юридичних наук,
доцент кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ

ТИПОВІ СЛІДЧІ СИТУАЦІЇ ТА ВЕРСІЇ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ

У статті доведено, що врахування ситуаційності розслідування кримінальних правопорушень у сфері банківського кредитування під час формування відповідної криміналістичної методики тільки зробить їх рекомендації значно ефективнішими. З цього слідує, що й сам процес досудового розслідування є ситуативно обумовленим, у зв'язку з чим виникає обґрунтована необхідність з'ясування сутності слідчих ситуацій розслідування та виокремлення типових слідчих ситуацій. Ситуаційність розслідування досліджуваної категорії кримінальних правопорушень означає, що процес їх розслідування знаходиться у залежності від обсягу та змісту інформації про кримінальну протиправну подію та злочинця, від поведінки учасників процесу й інших суб'єктивних і об'єктивних обставин; характеризується типовою зміною різних ситуацій, обумовлених багатьма факторами, і, передусім, характером самого кримінального правопорушення, його наслідками, наявністю доказів, обставинкою, в якій ведеться розслідування. Тобто для кожного етапу розслідування характерні свої слідчі ситуації, які є динамічними та можуть неодноразово змінюватися впродовж досудового розслідування. Тому їх врахування дозволяє прокуророві, слідчому редагувати свою лінію поведінки згідно з нововиявленими обставинами та реальними потребами. У кінцевому результаті це призведе до економії часу, сил і засобів на фоні ефективного здійснення кримінального провадження. Вказані обставини безпосередньо вказують на значення ситуаційної зумовленості розслідування кримінальних правопорушень у сфері банківського кредитування та місця типових слідчих ситуацій у відповідній окремій криміналістичній методиці. Розподіл типових слідчих ситуацій початкового етапу розслідування кримінальних правопорушень у сфері банківського кредитування залежить від джерел й обсягу інформації про кримінальне протиправне діяння, даних про підозрюваного, його місцезнаходження та дозволяє конкретизувати процес збирання доказів, намітити найбільш доцільну в певній ситуації послідовність проведення процесуальних дій та заходів забезпечення кримінального провадження.

Ключові слова: банк, кредит, банківське кредитування, кримінальне провадження, розслідування, слідча ситуація, версія, слідча (розшукова) дія.

Постановка проблеми. В умовах глобалізації світової економіки та змін у фінансовій системі України, зумовлених новаціями в законодавстві та затяжною економічною кризою, трапляються нові вияви злочинності на грошово-кредитному ринку. Концентрація коштів як у готівковій, так і в безготівковій формах, різноманітність фінансових інструментів з різним ступенем їх захищеності, широке клієнтське поле – усе це перетворює банківську систему на об'єкт злочинних посягань у усьому світі.

Найпривабливішим сектором української економіки для злочинців є сфера діяльності банківських установ. У ній упродовж останніх років (2015–2021 рр.) виявлено понад

20 тис. кримінальних правопорушень, з яких найбільшу динаміку та питому вагу становлять різні способи заволодіння банківськими кредитами. Збитки у кожному четвертому провадженні пов'язаному з банківським кредитуванням становлять понад 100 тис. грн, а загальна сума завданої шкоди оцінюється в майже 10 млрд грн. За статистичними даними, шахрайство як спосіб незаконного одержання банківського кредиту становить понад 80,0% від загальної кількості кримінальних правопорушень, що реєструють у цьому сегменті фінансового ринку [1; 2]. З обманним одержанням і неповерненням кредитів пов'язані найбільші втрати вітчизняних банків.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Різні аспекти виявлення та розслідування кримінальних правопорушень у банківській сфері висвітлювались у роботах О. П. Буцана, А. Ф. Волобуєва, В. П. Головіної, О. Є. Користіна, В. В. Корнієнка, В. В. Лисенка, Р. П. Марчука, Г. А. Матусовського, Т. В. Охрімчук, Т. А. Пазинич, Л. М. Стрельбицької, О. О. Сухачова, В. О. Фінагеєва, С. С. Чернявського, Р. С. Шаранича та ін.

Зазначені та інші вчені зробили вагомий внесок у розроблення досліджуваної проблематики, однак їх праці ґрунтувались на законодавстві, що наразі втратило чинність або зазнало суттєвих змін, а тому не повною мірою враховує та не завжди відповідає потребам правозастосовної практики. На сьогодні вельми актуальним залишається з'ясування слідчих ситуацій та версій при розслідуванні кримінальних правопорушень у сфері банківського кредитування.

Виклад основного матеріалу. Розроблення проблем початкового етапу розслідування кримінальних правопорушень триває впродовж років, проте досі є низка концептуальних і методологічних проблем щодо застосування ситуаційного підходу та використання цієї категорії. Так, Г. А. Матусовський пропонує розглядати слідчу ситуацію у двох аспектах – внутрішньому (стан розслідування на певному етапі) і зовнішньому (сукупність зовнішніх умов розслідування) [3, с. 26]. О. Н. Колесніченко, вважає, що «під слідчою ситуацією прийнято розуміти певне положення у розслідуванні злочинів, що характеризується наявністю тих чи інших доказів та інформаційного матеріалу, й виникаючими у зв'язку з цим завданнями по їх збиранню та перевірці» [4, с. 59].

На сьогодні практично не викликає сумнівів те, що процес розслідування має ситуаційний характер. Під цим розуміється залежність розслідування від змісту початкової слідчої ситуації, характеру показань свідків, підозрюваних, інших чинників. Таким чином, неможливо говорити про організацію розслідування без урахування тієї слідчої ситуації, що складається в провадженні на момент її порушення. На інформаційній базі слідчих ситуацій як важливого елемента розслідування розробляються основні напрямки подальшого слідства. З метою досягнення намічених у процесі розслідування результатів належна оцінка слідчої ситуації є необхідною умовою ухвалення тактично і стратегічно правильних рішень. Тривалі дискусії призводять до плутанини, а в низці

випадків – до суттєвих суперечностей щодо розв'язання проблем слідчих ситуацій. На жаль, більшість запропонованих у літературі класифікацій слідчих ситуацій не дістали належного застосування на практиці, оскільки вони мають занадто загальний та абстрактний характер, не враховують індивідуальних особливостей окремих видів злочинів і специфіку їх розслідування, а також не мають конкретного інформаційного навантаження [5, с. 86].

На наш погляд, важливе методологічне значення має розподіл слідчих ситуацій на типові (загальні) та конкретні (індивідуальні). Обидві категорії знаходяться в діалектичному зв'язку, оскільки відображають різні сутнісні аспекти одного явища. Типові слідчі ситуації, на думку В. К. Лисиченка та О. В. Батюка, є науковою категорією, розробленою на підставі вивчення слідчої практики. Тому їх не слід розглядати як складову реальної обстановки, у якій триває розслідування конкретного злочину. Типова ситуація стосовно процесу розслідування виконує орієнтовно-методичну функцію [6].

У різні часи в криміналістичній літературі були спроби розробити систему типових слідчих ситуацій стосовно розслідування окремих видів злочинів, зокрема економічних. Різноманітні кримінальні правопорушення у сфері економіки, на думку деяких авторів, у загальному вигляді утворюють три типові слідчі ситуації розслідування (щодо початкових обставин події, підозрюваного, етапування розслідування). Критерієм їх виокремлення є не лише обсяг і зміст вихідної інформації, а й поінформованість зацікавлених осіб про перебіг та результати слідства, а також можливості використання слідчим «фактора раптовості» [7, с. 52; 8, с. 155].

Враховання ситуаційності розслідування вказаних кримінальних правопорушень під час формування відповідної криміналістичної методики тільки зробить їх рекомендації значно ефективнішими [9]. З цього слідує, що й сам процес досудового розслідування є ситуативно обумовленим, у зв'язку з чим виникає обґрунтована необхідність з'ясування сутності слідчих ситуацій розслідування та виокремлення типових слідчих ситуацій розслідування кримінальних правопорушень у сфері банківського кредитування.

Ситуаційність розслідування досліджуваної категорії кримінальних правопорушень означає, що процес їх розслідування: знаходиться у залежності від обсягу та змісту інформації про кримінальну протиправну подію та злочинця,

від поведінки учасників процесу й інших суб'єктивних і об'єктивних обставин [10, с. 87]; характеризується типовою зміною різних ситуацій, обумовлених багатьма факторами, і, передусім, характером самого кримінального правопорушення, його наслідками, наявністю доказів, обстановкою, в якій ведеться розслідування [11, с. 61]. Тобто для кожного етапу розслідування характерні свої слідчі ситуації, які є динамічними та можуть неодноразово змінюватися впродовж досудового розслідування. Тому їх врахування дозволяє прокуророві, слідчому редагувати свою лінію поведінки згідно з нововиявленими обставинами та реальними потребами. У кінцевому результаті це призведе до економії часу, сил і засобів на фоні ефективного здійснення кримінального провадження. Вказані обставини безпосередньо вказують на значення ситуативної зумовленості розслідування кримінальних правопорушень у сфері банківського кредитування та місця типових слідчих ситуацій у відповідній окремій криміналістичній методиці.

Знання типових слідчих ситуацій у кримінальних провадженнях про злочини у сфері банківської діяльності сприятиме обґрунтованому висуненню слідчих версій та виділенню на їх основі системи обставин, що підлягають доказуванню. Слідчі ситуації, що складаються на момент внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань (ЄРДР), можна позначити як вихідні слідчі ситуації. Вони характеризують хід та стан розслідування на початковому етапі.

С. С. Чернявський, проаналізував типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування. Критеріями їх визначення обрано: 1) обсяг та характер початкових даних, якими володіє слідчий на момент порушення кримінальної справи; 2) зміст вихідної інформації про подію злочину та винних осіб; 3) характеристика джерел надходження первинної інформації про злочин та ступінь поінформованості зацікавлених осіб про хід та результати розслідування [12, с. 13; 13, с. 122].

З урахуванням чинника інформаційної визначеності можливо виокремити три типові ситуації початкового етапу розслідування злочинів у сфері банківського кредитування: 1) відомий факт вчинення злочину, що потребує відповідного реагування правоохоронних органів, проте вихідна інформація не містить даних про особу, яка вчинила злочин (наприклад, виявлення безпекою банку факту незаконного отримання

кредиту працівником банківської установи); 2) відома особа, яка, ймовірно, вчинила кримінальне правопорушення, необхідно встановити кримінальний характер цього діяння, а також те, чи містить воно всі необхідні елементи складу злочину (ця ситуація найчастіше виникає в разі виявлення ознак злочину правоохоронними органами); 3) відома подія незаконного отримання банківського кредиту та особа, яка його вчинила (необхідно встановити наявність чи відсутність підстав для початку досудового розслідування, зокрема одержати заяву потерпілого щодо кримінальних правопорушень, передбачених ст. 477 КПК України) [14, с. 124–125].

Вивчення матеріалів кримінальних проваджень про кримінальні правопорушення у сфері банківського кредитування дозволило виділити такі типові слідчі ситуації ситуацій початкового етапу розслідування:

I) розпочато кримінальне провадження відносно працівника підприємства – позичальника на підставі наданої банком до правоохоронних органів заяви про протиправні дії з кредитними коштами;

II) розпочато кримінальне провадження на підставі матеріалів документальної бухгалтерської ревізії діяльності підприємства – позичальника, проведеної за ініціативою контролюючих або правоохоронних органів.

Кожна з названих типових слідчих ситуацій тісно поєднана з певним способом заволодіння кредитами – обманним отриманням кредиту або його викраденням і має власну специфіку.

Щодо першої ситуації, то вона може бути характерною як для обманного отримання, так і для викрадення кредитів. Головним фактором, що обумовлює специфіку формування даної ситуації є те, що вчинення злочинів відбувається під прикриттям цивільно-правової угоди, і злочин таким чином, маскується під невиконання її умов суб'єктом підприємницької діяльності. Особливості ситуації полягають і в тому, що ініціатором внесення відомостей до ЄРДР виступає кредитор, який зацікавлений у розкритті злочину та відшкодуванні заподіяної шкоди. Але потрібно звернути увагу те, що розслідування здійснюється, як правило, після закінчення строку повернення кредиту, тобто в умовах, коли між видачею кредиту та внесення відомостей до ЄРДР лежить значний проміжок часу.

Ознайомившись з поданими і вилученими документами, слідчий повинен в максимально стислі терміни допитати всіх без винятку поса-

дових осіб фірм-одержувачів кредитів (у першу чергу – засновників, власників, перших керівників та головних (старших) бухгалтерів) щодо обставин укладання кредитного договору та підготовки для цього необхідних документів. Одночасно з допитами працівників фірм необхідно допитати і працівників кредитно-банківських установ, що видали кредити, а також вилучити і дослідити відповідні документи [15, с. 268].

Щодо другої ситуації, то ознаки кримінальних правопорушень, достатні для внесення відомостей до ЄРДР, виявляються в основному самими банківськими установами. Ними проводяться службові розслідування, які оформляються актами службових перевірок. В них систематизуються наступні документи: 1) «кредитна справа»: кредитний договір між банком і підприємницькою структурою, документи, надані підприємством, про фінансовий, майновий стан, про наявність підприємницьких програм, під які береться кредит, угод з іншими суб'єктами підприємницької діяльності тощо; 2) матеріали перевірки достовірності документів, наданих банку з боку підприємницької структури; 3) пояснення службових осіб та працівників банку щодо обставин укладення кредитного договору та перерахування кредиту на рахунок підприємницької структури [16].

Найбільш значущим представляється розгляд слідчих ситуацій, що складаються в залежності від позиції підозрюваного у кримінальному провадженні:

1) підозрюваний повністю визнає свою провину у вчиненому кримінальному правопорушенні. Основний напрямок розслідування у такій ситуації – закріплення та вивчення доказів від уже встановлених джерел, що забезпечується проведенням допиту підозрюваного, свідків, потерпілого, призначенням економічних та криміналістичних експертиз, оглядом речових доказів, проведенням інших слідчих (розшукових) дій;

2) підозрюваний визнає факт вчинення неправомірних дій, але при цьому заперечує умисел на вчинення привласнення банківського кредиту. Основний напрямок розслідування – доведення умислу у підозрюваного на вчинення протиправного діяння та заподіяння банку матеріальних збитків;

3) підозрюваний повністю заперечує свою причетність до злочинної події або відмовляється від дачі показань. Основний напрямок розслідування – встановлення причетності підозрюваного до вчиненого кримінального право-

порушення. Для цього необхідне проведення слідчих (розшукових) дій з метою встановлення причин вчинення кримінального правопорушення, виявлення співучасників, виявлення слідів та інших речових доказів, що підтверджують причетність підозрюваного до злочинної події; пред'явлення підозрюваного для впізнання, проведення обшуку в його помешкані з метою виявлення слідів-наслідків кримінального правопорушення; проведення допиту підозрюваного з використанням тактичних прийомів, спрямованих на його викриття; отримання зразків для експертизи, огляд речей і документів; встановлення співучасників [15, с. 244; 17, с. 322].

У тому випадку, коли затриманий відмовляється давати показання, зусилля слідчого та оперативних працівників повинні бути спрямовані на отримання інших доказів, що підтверджують причетність особи до вчинення кримінальних правопорушень у сфері банківського кредитування. Для цього в рамках оперативних заходів оперативними працівниками проводяться негласні слідчі (розшукові) дії. Оперативним працівникам має бути направлено доручення встановити коло осіб, з якими найбільше спілкувався затриманий, встановити тих, з ким він перебував у дружніх стосунках. Ці особи можуть володіти відомостями, які повідомив їм затриманий про розкрадання, доцільно перевірити банківські рахунки зазначених осіб на наявність недавно надійшли великих грошових сум.

Таким чином, наявність на практиці тієї чи іншої типової слідчої ситуації сприяє висунуттю найбільш правильних версій та виділенню на їх основі сукупності основних причин, необхідних для негайного вирішення до і після внесення відомостей до ЄРДР, а взаємодія співробітників служб безпеки та внутрішнього контролю, а також служб персоналу банків, правоохоронних і контролюючих органів при виявленні та припиненні зазначених злочинних посягань у сфері банківської діяльності сприяє повному та всебічному розслідуванню кримінальних правопорушень.

Розробка та перевірка версій сприяє швидкому встановленню справжніх обставин розслідуваної події лише тоді, коли версії будуються з урахуванням різних способів вчинення кримінального правопорушення, особистості злочинця та особливостей їх дослідження [18, с. 34].

Важливою умовою повноти та об'єктивності розслідування є дотримання правил побудови

і перевірки версій. Відносно кожної неясної або сумнівної обставини вчиненого злочину мають бути висунуті й перевірені всі можливі версії. Саме це положення повинне повністю враховуватися при розслідуванні кримінальних проваджень про злочини у сфері банківського кредитування, які вчинюють зазвичай при відсутності свідків. Не можна захоплюватися одними версіями та ігнорувати інші на тій підставі, що вони спочатку здаються маловірогідними. Кожна версія повинна бути достатньо обґрунтованою та підлягає ретельній перевірці. Порушення цього правила породжує звинувачувальний ухил у розслідуванні, який найчастіше є не стільки результатом тенденційності слідчого, скільки саме результатом його одностороннього захоплення певною версією, яку він вважає на початковому етапі розслідування вірогіднішою. Одним зі способів запобігання такій необ'єктивності розслідування є постійний самоконтроль слідчого, критичне відношення його до інформації, що надходить, оцінка, глибока і всебічна перевірка висунутих версій [19, с. 272]. Так, припущення щодо кримінальних правопорушень у сфері банківського кредитування породжує версії про час і місце його вчинення, виконавця, співучасників, спосіб, мету, мотиви та інші обставини події.

Розглядаючи питання про типові версії початкового етапу розслідування кримінальних правопорушень у сфері банківського кредитування, варто виходити із загальних положень криміналістики про систему слідчих версій, враховувати особливості висунування типових версій у кримінальних провадженнях про економічні кримінальні правопорушення, опиратися на типові обставини та слідчі ситуації, що характеризують процес розслідування кримінальних протиправних дій у цій сфері. Першу групу таких версій складають загальні версії про правову сутність події (що відбулося?): 1) кримінальні правопорушення: необережні (наприклад, ст. 367 КК України) або навмисні: а) безпосередньо спрямовані на заволодіння кредитними ресурсами; б) які виступають способами підготовки, вчинення та приховання перших; в) супутні злочинному зазіханню; 2) інші правопорушення: адміністративні; цивільно-правові; дисциплінарні; 3) кримінальні правопорушення відсутні (мають місце цивільно-правові відносини) [13, с. 89; 20, с. 149].

У ході вивчення матеріалів кримінальних проваджень встановлено, що при виявленні ознак вчинення злочинів у кредитно-банківській сфері можуть бути висунуті наступні типові вер-

сії того, що сталося: а) вчинення таких кримінальних правопорушень шляхом шахрайства, обману або зловживання довірою; б) вчинення довіреною особою потерпілого, шляхом привласнення або розтрати; в) зловживанням повноваженнями; г) помилка в обліку фінансових кредитів; д) інсценування викрадення з метою приховування інших злочинів (наприклад, податкових); е) невірна інформація.

Таким чином, при організації розслідування потрібно виходити з того, що кримінальне правопорушення може мати кілька варіантів, які впливають на характер вирішуваних тактичних завдань розслідування:

а) викрадення кредитів здійснено шахраєм, який виготовляє та використовує підроблені документи від певної структури (реально існуючої або фіктивної), які подає до банку;

б) викрадення вчиняється несумлінним підприємцем, який діє у змові з працівниками банку, який його обслуговує, виготовляє фіктивні документи щодо використання кредитів (працівники банку виготовляють і оформлюють фіктивний акт перевірки нецільового використання кредитів, згідно з яким кредити, нібито були використані за призначенням);

в) викрадення вчиняється приватною фізичною особою, шляхом надання до банку фіктивних документів, які характеризують його фінансово-матеріальний стан у вигідному ракурсі та цілі використання кредитів.

Висновки. На початковому етапі розслідування слідчий повинен вирішити основне завдання – встановити підозрювану особу та довести її вину. У загальному, послідовність та спрямування початкових слідчих (розшукових) дій залежить від ситуацій, коли: підозрюваного в незаконному одержанні кредиту встановлено і він не переховується; підозрюваного встановлено, але він переховується з метою уникнення кримінальної відповідальності та його місцезнаходження невідоме; підозрюваного затримано під час учинення (замаху на вчинення) кримінального правопорушення; особу злочинця не встановлено. Аналіз матеріалів кримінальних проваджень щодо кримінальних правопорушень у сфері банківського кредитування дозволяє виокремити такі типові слідчі ситуації ситуацій початкового етапу розслідування:

1) внесені відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань й розпочато кримінальне провадження відносно працівника підприємства – позичальника на підставі наданої

банком до правоохоронних органів заяви про протиправні дії з кредитними коштами;

II) внесені відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань й розпочато кримінальне провадження на підставі матеріалів документальної бухгалтерської ревізії діяльності підприємства – позичальника, проведеної уповноваженими контрольно-ревізійними органами або за ініціативою контролюючих правоохоронних органів.

Виокремлення таких слідчих ситуацій дозволяє конкретизувати процес збирання доказів, намітити найбільш доцільну на кожній з них послідовність проведення процесуальних дій та заходів забезпечення кримінального провадження.

До типових версій вчинення кримінальних правопорушень у сфері банківського кредитування віднесені: основні: протиправні дії безпосередньо спрямовані на заволодіння кредитними ресурсами; вчинено адміністративні; цивільно-правові; дисциплінарні правопорушення; правопорушення (злочин) відсутні (мають місце цивільно-правові відносини); спеціальні: вчинення таких протиправних дій шляхом шахрайства, обману або зловживання довірою; вчинення протиправних дій довіреною особою потерпілого, шляхом привласнення або розтрати; зловживання повноваженнями; помилка обліку фінансових кредитів; інсценування викрадення з метою приховування інших правопорушень; невірна інформація. Такі версії спрямовані на встановлення: напрямів використання кредитів, розмірів завданої шкоди, місцезнаходження та руху грошових коштів і матеріальних цінностей; загальної схеми кримінального правопорушення, механізмів підготовки, вчинення та приховання, окремих незаконних операцій; співучасників, осіб, причетних до вчинення кримінального правопорушення, їх зв'язків з кредитором та позичальником.

Список використаної літератури:

1. Річний звіт Національного банку України. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=58023
2. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування. *Офіс Генерального прокурора України*. URL: <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html>
3. Матусовський Г. А. Ситуаційний підхід до розслідування злочинів. Криміналістична практика і методика розслідування злочинів. Харків : Право, 1998. 375 с.
4. Колесниченко А. Н., Коновалова В. Е. Криміналістическая характеристика преступлений : учеб. пособ. Харьков : Юрид. ин-т, 1985. 93 с.
5. Артюх О. М. Класифікація типових слідчих ситуацій, що виникають при виявленні та розслідуванні протидії законній господарській діяльності. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2015. № 1. С. 85–88.
6. Лисиченко В. К., Батюк О. В. Взаимосвязь следственной ситуации с тактикой производства следственных действий. *Криміналістика и судебная экспертиза*. К., 1990. Вып. 40. С. 23–29.
7. Веліканов С. В. Класифікація слідчих ситуацій у криміналістичній методиці : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2002. 218 с.
8. Журавель В. А. Криміналістичні методики: сучасні наукові концепції : монографія. Харків : Видавнича агенція «Апостиль», 2012. 304 с.
9. Журавель В. А. Загальна теорія криміналістики: генеза та сучасний стан : монографія. Харків : Право, 2021. 448 с.
10. Протидія економічній злочинності / П. І. Орлов, А. Ф. Волобуєв, І. М. Осика та ін. Харків : Нац. ун-т внутр. справ, 2004. 568 с.
11. Фінансові розслідування у сфері протидії легалізації злочинних доходів в Україні : метод. реком. / С. С. Чернявський, О. Є. Користін, В. А. Некрасов та ін. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2017. 164 с.
12. Чернявський С. С. Методика розслідування злочинів у сфері банківського кредитування : автореф дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза». Київ, 2001. 20 с.
13. Чернявський С. С. Злочини у сфері банківського кредитування (проблеми розслідування та попередження) : навч. посіб. / за заг. ред. О. М. Джужи. Київ : Юрінком Інтер, 2003. 264 с.
14. Фінагеев В. О. Розслідування злочинів, пов'язаних з незаконним доступом до банківських рахунків : дис...канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2013. 300 с.
15. Матусовский Г. А. Экономические преступления: криміналістический анализ : монографія. Харьков : Консум, 1999. 480 с.
16. Розслідування злочинів у сфері господарської діяльності: окремі криміналістичні методики: монографія / В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журавель та ін. ; за ред. В. Ю. Шепітька. Харків : Право, 2006. 624 с.
17. Стрельбицька Л. М., Стрельбицький М. П. Основи безпеки банківської системи України та банківської діяльності: монографія. Київ : Кондор, 2004. 600 с.
18. Коновалова В. Е. Версия: концепция и функции в судопроизводстве. Харьков : Консум, 2000. 176 с.

19. Криміналістика : підручник / за ред. В. В. Тіщенко. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2017. 556 с.
20. Козаченко О. І., Шаранич Р. С. Особливості початкового етапу розслідування кримі-

нальних проваджень про злочини у сфері банківського кредитування. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 3. С. 145–150.

Dovbash R. S. Typical investigators situations and versions in the investigation of criminal offenses in the field of banking lending

The article proves that taking into account the situational nature of the investigation of criminal offenses in the field of bank lending during the formation of the appropriate forensic methodology will only make their recommendations much more effective. It follows from this that the process of pre-trial investigation itself is situationally determined, in connection with which there is a justified need to clarify the essence of investigative situations of an investigation and to distinguish typical investigative situations. The situational nature of the investigation of the investigated category of criminal offenses means that the process of their investigation: depends on the volume and content of information about the criminal illegal event and the criminal, on the behavior of the participants in the process and other subjective and objective circumstances; characterized by a typical change in various situations caused by many factors, and, first of all, the nature of the criminal offense itself, its consequences, the availability of evidence, the environment in which the investigation is conducted. That is, each stage of the investigation is characterized by its own investigative situations, which are dynamic and may change repeatedly during the pre-trial investigation. Therefore, taking them into account allows the prosecutor, the investigator to edit his line of behavior according to the newly discovered circumstances and real needs. In the final result, this will lead to saving time, effort and resources against the background of effective implementation of criminal proceedings. The specified circumstances directly indicate the importance of the situational conditioning of the investigation of criminal offenses in the field of bank lending and the place of typical investigative situations in the corresponding separate forensic methodology. The distribution of typical investigative situations of the initial stage of the investigation of criminal offenses in the field of bank lending depends on the sources and volume of information about the criminal offense, data on the suspect, his location and allows to specify the process of gathering evidence, to outline the most appropriate sequence of procedural actions and security measures in a given situation criminal proceedings.

Key words: bank, credit, bank lending, criminal proceedings, investigation, investigative situation, version, investigative (search) action.